

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

Uppteckningen rör

Två delar.

Del I

Övernaturliga väsen,
varsel, magi m. m.

(47 sidor)

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

1

Uppteckningen rör

Register.

	sid.
Register	1
Meddelarens biografi	3
Foto av meddelaren	5
Fagerhult pocker (målning i kyrktaket)	6
Spöke utan huvud; djävlar	7
Hjulet ramlar av vagnen (djävulen)	8
Gya (riste skinnkjorteln)	9
Troll (i "Trollanabben")	10
Vy från Trollnabben	11
Skogsnuvan tillsammans med kolare	12
Bäckamannen som dragare	13
Näcken	14
Sjörå	16
Kyrkogrim	17
Inmurade levande djur	18
Tomte i kvarn får nya kläder	19
Mjölkharen	20
Gloson	21
Spökeri med naturlig förklaring	22
Det stänger i väggen!	23
Drängen, som for till Blåkulla	24
Missöde vid karls blåkullaresa	25
Varsel om bygge	26
Kärna i bäck och mjölka furor	27

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

2

Uppteckningen rör

Register.

	sid.
Smida ut ögat	28
Stämma värme	29
Kloka	30
Romme i Rommentorp	31
Drake, som sköts	32
Föl, som skattvaktare (å annan ort)	33
Vårtor	34
Bulnad på ögonlocket	35
Älvablåst	36
Lappskott	38
Giktmarna (magnetkrampa mot gikt)	44
Målesjukan	45
Magaskreden (botmedel med glas)	46
Bot mot kikhosta	47

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lars Nilsson
 Härad: N. Åbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagelhult Berättat av: Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagelhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*— 3

1-2

Medlemmens biografi.

Meddel f. 1856. Förädr. Karl Johansson, f. 25 sept. 1825 o
 Maria Jns dotter, f. 1818. Fad. f. i Sällers by o mod. f.
 i Dalsjö (Ånslåna). Systron Johanna, Hanna [Gäns],
 Emelie, Johanna oö. Hanna o Emelie lev. Hanna
 bor nu i Rithult. Emelie bor i Höjall. Förädrarna
 bodde som nygifta i Sällers o flyttade sen till Bern-
 arb, som de arrenderade en toft vid, vilket nu är fri-
 köpt.

Meddel. f. i Bernarb. - Fad. dog 1900, modern
 dog 1897. de bodde till sin öd hos meddel.

Meddel. har arbetat ngt ut. Vid Skåne-Smås-
 lands grän i 3-4 år, omkr. 1909. Har äv. arbe-
 tat i Halland, 2 komrar, o byggt hus. Jm det an

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. N:R. 5648

Landskap: Skåne
 Härad: M. Arbo
 Socken: Fagelhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år: -56 i Fagelhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

— 4
 (2)

meddel. varit byggnadsätare, ha ha varit ute i de olika by-
 arna i socknen. - Jägare o spellemän o meddel.
 tillhåll. Petat fiol.

Meddel: a bio-
 grafi.

Meddel. gifte sig 1886. Hurström, Amanda
 Jönsson, var från Trulshuset. Hurström dog 1924.
 de ha haft 4 barn av vilka 3 äro döda.

Barn.: Efter meddel: a barn, Arthur o Darly Jakobsson,
 har även ett par uppt: ar gjorts. Meddel: a barnbarn,
 Majbritte Karlsson har själstständigt upptecknat ett
 par ridor som bifogas min samling från Fagelhult
 av i år.
 L.N. 1938.

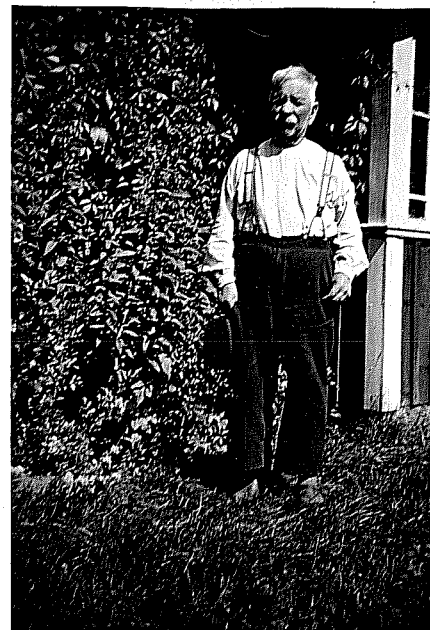
Meddel.
Jakob Karlsson,
Bernall

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5648

Landsk. Skåne
Hd. N. Åsbo
Sn. Fagerhult
By etc.

5

H.

Br.

L.

Djup

Diam.

Agare

(Adr.)

Fotogr. av Lage Nilsson
Teckn.

År 1938

Negativ

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

Uppteckningen rör

Fagerhult pocker (målning i kyrktaket).

Mor var piga i Fagerhult hos von Wovern på gästgivaregården, när detta hände.

Det var slättbor vid gästgivaregården och köpte timmer, och de sade: "Vi ha hört att här skall vara en kyrkegrim."

"Jo, när det är fint, då brukar han krypa ut och ligga och sola sig vid kyrkan, jag vet inte om han är ute nu," sade gästgivaren till dem.

De gav sig då upp till kyrkan för att se på kyrkegrimen, och så hade man slaktat ett stort nötkreatur på gästgivaregården. Och då sade gästgivaren till en dräng, att han skulle ta skinnet efter nötkreaturet med sej - det hängde i brygghuset - och så skulle han gå opp i kyrkan, så han kom dit före slättborna.

När slättborna kom och öppnade på dörren till kyrkan, låg drängen där och kröp med huden svept omkring sig, vilket gjorde att slättborna huvudstupa störtade sej därifrån.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Den avbildade gestalten kallas allmänt "Fagerhult pocker".

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Böbo Adress: Cördby
Socken: Fageshult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fageshult

7

Uppteckningen rör Spöke (utan huvud; jävlar).

Det var en - han bor här nere, han heter Martin Olsson -
då mötte han en rikt - men om han säger
det vet jag inte. Han var gående i jisk lin
fots, då mötte han en karl här uppe, som
kom förändas i han var asan huvud.
Han blev lite upprörd av det. Det var den-
na samme person, som såg de där råttna
på den där som kom från Läs mötet (= bön-
mötet). De hade då gått i en litet sävskap där-
ifrån, och man menade att det var jävlar
som sat på ryggen på den personen i eggen-
skap av råttna (som är jävlar!).

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne
Härad: N. Bo
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
Adress: Gården
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Uppteckningen rör Hjulet ramlat av vagnen (jävulen).

Romme, en som bodde nere i Vitsjö en, var sjuk ö
skulle dö. Man trodde han skulle dö. Så den som
hörd ö skulle hämta prästen, han kunde på inlet
vis få det ena julet att stå på. Det för av gång på
gång. Den som var ö hämtade blev "försvickad" jē-
nom detta, och när han omsider kom med
prästen hade livet flytt på gubben. Man sade
att det skulle vara den onde som ärtodkom
sådan. - Romme hade varit en myskel
led gubbe. - Sades även att präst skulle i en
fall som detta kunna tvinga jävulen att
båsa upp axeln, där julet ramlat av.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jacob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

Uppteckningen rör

Gya.

När det var riktigt dåligt väder sade man att Gya [jya]
riste skinkjorteln. Detta i Februari månad.

Sen kom Tor med sitt långa skägg, lockar
barnen utom vägg.

Under det att Gya riste skinkjorteln,
mo ö bläst ö oväder!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: * Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1856 i Fagerhult

10

Uppteckningen rör Troll (i Trollanabben).

Tröllen bodde i berg. Tröllanabben, tätt vid Fagerhult, där bodde tröll förr. Och man sade att de skulle spinna. De som ville ha spunnet, som ville ha ull eller lin spunnet, de bar det dit. Där var en gammal gumma, som satt och spann. Och de fingo det i rippet färdigt. På en sten där på Trollanabben är det en håla, och man säger att trollgumman satt på den, då hon spann och att hon hade suttit där tills att hon hade nött hålan i stenen.

Skriv endast på denna sida!

Trollnabben.
(Hil anknyler sig
säger ö allmän
folket om troll).

5648

H.

Br.

L.

Djup

Diam.

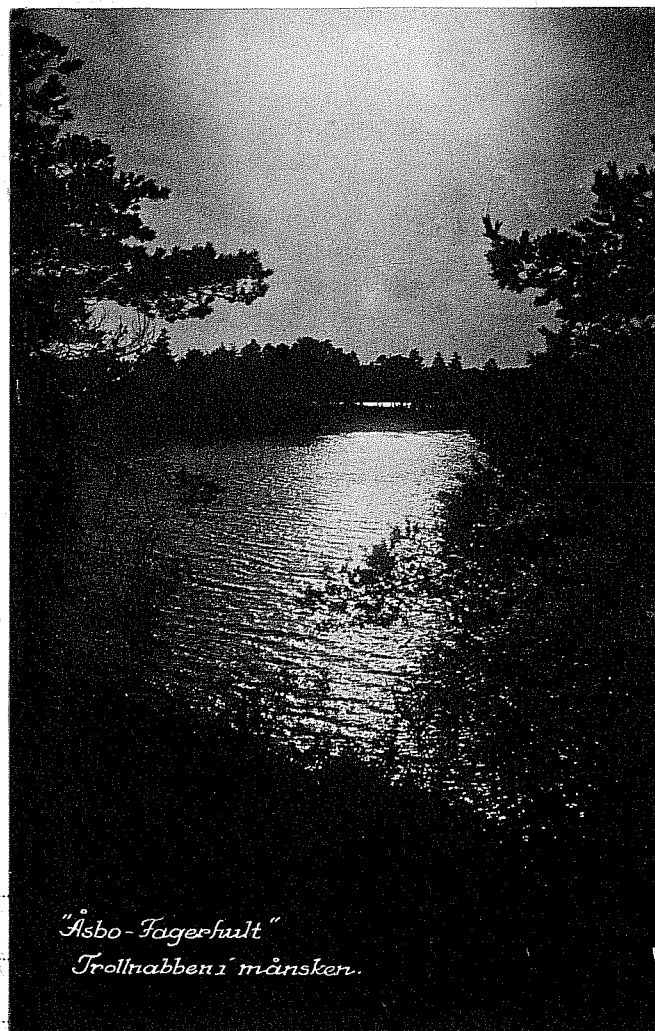
~~Ägar~~ Inl. av Lage
Nilsson 1938
(Adr.)

Fotogr.
Teckn. av

År

(Negativ) Förlag: Gunnar Andersson, Falkenberg
Nr 23949

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Äsbo-Fagerhult"
Trollnabben's mänsker.

Landsk. Skåne
Hd. N. Äsbo
Sn. Fagerhult
By etc.

7x10

11

84°

744

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:
Skåne Lage Nilsson, Gårdby
Härad: Adress:
N. Åsbo hd
Socken: Berättat av
Fagerhult sn Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1856 i Bernalt, Fagerhult

12

Uppteckningen rör Skogsnuvan (tillsammans med kolare).

En gubbe, som kallades Biskopen - han bodde i Krängelbygget, men är inte densamme, som han som kallas Biskopen nu för tiden, utan han har varit död länge nu - han hade sett skogsnuvan; jag vet bara inte om jag kan tala om det. - - -

Han hade varit i skogen och brände kol, som det begagnades att göra då. Ett fruntimmer brukade då gå till honom. Hon var vacker, men det var skogsnuvan, men han kunde inte bli kvitt henne, utan måste hålla till godo med henne, och de kröp ihop.

Sen sade hon att det var ingenting som hon tyckte var så roligt som att lura en kristen, men det han svarade henne då det var så lätt, så det vill jag inte säga. - *Han sade att han tyckte det var lika roligt att knulla fan (med delat skuld!).*

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

13

Uppteckningen rör

Bäckamannen som dragare.

En här i Fedingshult hade en vit häst. Som gick på bete ute vid sjön. Det var inte hans häst, men han trodde väl att det var hans häst, för han kom att taga bäckamannen, som gick där som en vit häst han också, och han hade honom och körde i jordbruket med honom. Men en gång, då han hade tagit av honom selen, flög hästen ut i sjön, så vattnet det stänkte, och sedan var han av med honom.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

14

Uppteckningen rör

1 - 2

Näcken.

Näcken och bäckamannen, densamme!

Man kunde höra "näcken" spela, och han skulle spela mycket bra. En spelman här, som bodde i Småland nära gränsen mot Skåne, och som hette Breddal och var till yrket skomakare, han hade haft sin fiol hos näcken.

Denne Breddal gjorde alltså så att han hängde sin fiol tillsammans med näckens fiol under bron, där näcken bodde. Näcken bodde nämligen under vissa broar. I detta fallet under Ulvsbäcka bro tätt vid prästgården i Markaryd. Han tog den sedan dagen efter, och han blev på detta sätt en ovanligt bra spelman. Men

forts.!

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn.

15

Uppteckningen rör

Näcken.

2

hade han nu tagit fel fiol. Ja, han skulle nästan ha "rukit"
i bäcken då. Och fiolerna voro varandra exakt lika, så det var
väl bara en lyckträff, då de kunde taga rätt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

16

Uppteckningen rör

Sjörå.

Hans Lindgren talade om "ett slag, som kallades sjörå".

Det var lika gott om dem i sjön, som om folk på land, sade han. Och de hade dera djur. Han talade om det där för far.

"De så och bärga deras," sade han.

"Men hur i all världen kunna de få det torrt," frågade far.

"Det är lika galet för dem, om de få sitt torrt, som när vi få vårt vått," sade han.

Denne Hans Lindgren var en gammal man i socknen i meddel:s barn-dom.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne
Härad: N. cisbo
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lagerström
Adress: Gårdby
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år -56 i Fagerhult

Uppteckningen rör Kyrkegrim.

För när de byggde kyrka, då skulle de grava ner en
levande jor - om det rät så inte skulle vara an-
nat än en kulle. Skulle grävas ner där kyrkan
byggdes. De hade för sig det skulle vara bra. Och
det skulle av det då bli en stida då kyrkegrim.
Det var lit gammalt ord, som gick att höra i
Fagerhult kyrka skulle vara en kyrkegrim.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Jfr uppt.
Fagerhult
pocker!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Albo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år - 56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

Uppteckningen rör Inmurade levande djur.

Nä, man murade stonstenen till en hus, där man ha skola
mura in ngt levande jäs i mursten. Veten för mycket
länge sen. Svårt än reda ut hur det var med. Men
jag har hört något om det.

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson, Gårdby
Härad: N. Åsbo hd Adress:
Socken: Fagerhult sn Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1856 i Bernalt, Fagerhult

19

Uppteckningen rör Tomte i kvarn (får nya kläder).

"Ja, nu e Junker fin och grann, nu maler inte Junker mer!"

Vid en kvarn i Örnafälle vid sidan om Lagan i Markaryd socken var det en tomte, som hjälpte mjölnaren. - Det var tomten, sade de.

Hur mycket säd, som det kom på kvällen, så var det malet till om morgonen.

Men tomten hade bara söndriga och skitiga kläder, och han var mycket duktig att arbeta. Så för den skull ynkade de, som rådde om kvarnen sig vid honom, och lät sy en ny, fin kostym åt honom. Och de gav honom den till belöning.

Sedan tomten hade tagit på sig de nya kläderna, så hörde de honom stå och prata för sig själv: "Ja, nu e Junker fin och grann, nu maler inte Junker mera," sade han - han kallade sig själv för Junker.

Han mol inte heller mer, utan slutade upp med det, sedan han blivit fin och grann.

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

20

Uppteckningen rör

Mjölkharen.

För att skjuta mjölkharen, måste man kunna trolla litet grann.

När en som hade skjutit honom kom fram till stället där han tumlat omkull, var det bara en del stickor där. Eller också var det en hoper mjölk, som flöt omkring där. Man säger dessutom gärna att mjölkharen bestod av "seler" (d.v.s. solv).

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N.Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Uppteckningen rör

glosen (gluggson).

När man slutade hösten och skörden, skulle man lämna en liten
fätt oslagen.

Man band ett band om den och lät den vara till "gluggson".

Allmänt!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

22

Uppteckningen rör

Spökeri med naturlig förklaring.

Det låg ett hus här inne i skogen. Man kallade gubben, som bodde där för Hålebengtén. Ett mycket dåligt hus, som var otätt med stora springor!

Jens Kristensson var död.

Det blåste utanför, och grenarna viftade och slog, så skuggorna av grenarna lekte i ljuset genom springorna på väggen inne i Bengtens rum. Och nu så hade Bengt ett par byxor till låns från Kristiansson. Bengt antog att det var Kristiansson som spökade, och han tänkte att det var väl byxorna, som han kom efter. Han steg upp och kastade ut byxorna och sade att där finge han väl, och nu finge han låta bli att komma!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Vikström
 Härad: N. chisbo Adress: Gby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Jacob Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

Det slängas i väggen!

Man skrämd barnen om de var motiga om
 krällarna o inte ville sova, med att säga
 att det var någon som slängde i väggen.
 "Tyst, så de" här kommer någon. Det hörs
 det slängas i väggen!"

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

24

Uppteckningen rör

Drängen, som for till Blåkulla.

Drängen var en "spekelant", som tyckte det var roligt att se hur de leva till i Blåkulla, så han stal ett sådant skaft, som käringarna resa till Blåkulla på, och han kom med dit.

I Blåkulla var det dans. Nu skulle käringarna säga: "Sårt i dag, och läkt i morgon", under det att de slogos. Men drängen sade: "Sårt i dag och sårt i morgon, och sårt så länge världen står". Och det läktes aldrig på dom käringarna, som han slog.

Gammal sägen!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

25

Uppteckningen rör

Missöde vid karls blåkullaresa.

En karl, som skulle fara till Blåkulla, sade fel.

Han skulle ha sagt: "Opp, opp, opp!" Men han sade i stället:

"Opp och ner, opp och ner!"

For sedan opp och ner genom skorstenen, tills han var nästan
oppsliten.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ege Nilsson
Härad: N. Bo Adress: Sjööby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Uppteckningen rör Vansel om bygge.

Arbetade ö bostade i hus som byggdes, om natten.
Det skulle inte vara bra; det skulle hända
någt gale med dem. Eldbrand d. nåt sådant.
Kallades för vansel.

Om det var agn som juck i närheten så
lydnade det.

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

27

Uppteckningen rör

Kärna i bäck och mjölka furor.

En käring stod och kärnade i en bäck. Hon kärnade och hon kärnade, och det blev så mycket smör så. Men sen på alla andra ställen runt omkring, där mjölkade inte korna något. - Anna Kitta kallade de henne.

Elna kunde mjölka "feror". Hon satte sig bara intill trädet, och mjölkade ut en hel spann. Men då tog hon också mjölken från andra.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Håbo Adress: Gäddby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

Uppteckningen rör Smida ut ögat.

Simsa-Per (= Per Simonsson) i Yenehult - det är
inte så länge sen den quäcker dog - kunde
smida ut ögat på folk som hade stu-
lit. - Folk var så rädda för att han skulle
smida ut ögat på dem så. Smidda med
en hammare.

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

29

Uppteckningen rör

Stämma värme.

Det ansågs att det skulle kunna gå att få eldsvåda att upphöra. En gammal gubbe, Ola Simonsson i Yxenhult, skulle kunna göra så att eldsvåda upphörde. En gång då det brann oppe i Healt - meddel. var bara liten då, så det är åtminstone 70 år sedan - då var han emellertid där och gick omkring det brinnande stället. Det var vid en skogseld. Han hade själv för sig att han hade fått elden att stanna.

Man skämtade med honom och ropade, när man såg honom, sedan efteråt: "Kom hit, Ola, det brinner!"

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Bo Adress: Gäddby
 Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1936 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

Uppteckningen rör Kloka (Hans Hansson).

Meddel. rörde And. H.-n i omkr. 40-års ålder för landvärk.
 Han var andeles för färdigt fullt utseende. Kärningen
 hade vill inte att han skulle få brännvin. "För då
 är han för rick." - "Man dog den natten då det
 var en så föfärlig julasstorm. Skogen vräktes
 Kull öfver kunde inte komma fram på vä-
 garna. Man trodde att det var för demskull att
 han dog, som det blev en sådan väldig
 storm. - Det botmedel meddel. blev ordinerad
 mot sin landvärk (att sitta öfver ångan från dicken,
 i vilket han lagt grädgård omedruder - singel-
 omedruder), hjälpte inte. Utan han för den till doktorn

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

31

Uppteckningen rör

Romme i Rommentorp.

Om en som hette Romme och bodde i Rommentorp i Fagerhults grannsocken Vittsjö och som (enl. upplysn. från annat håll) var känd för att ha svartkomstbok, berättar hr Karlsson följande.

En julafton bjudde Romme alla fattiga på orten till sig och bjöd dem på mat. Sedan man hade ätit, sade han: "Nu skola vi ut och köra." Man satte hästar för skrindor och körde ut på sjön, för där ligger en sjö i närheten av Rommentorp.

Då de kommit ut på isen, begynte han hugga hål i isen.

"Nu skall jag dränka er," sade han. "Så blir jag kvitt er."

De fattiga stackarna sprungo så långt de orkade. Alla var rädda för den där Romme.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. liso Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

Uppteckningen rör Drake (, som sköts)

De sade det var en gubbe här nere i Porskerahult, som
sköt en drake. O. den bössan den tror jag näs-
tan e till finmandes rägrustans. Han hade reda
på vad han höll sej. O. folk va väl rädda för
han; det va väl förliga juss på ngt vis. Drake-
bössan kalla de den bössan. Under det att
han sköt draken märkte han ha en örr att ha fram-
för sig. De sa att det släppte blod, så hade han
inte haft den utan att blodet hade släppts på
hän, då skulle han ha blivit förärvad. Han skul-
le ha kunnat till mer än vanligt folk, denne,
som sköt draken.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1838 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Uppteckningen rör

Föl, som skattvaktare. Åskådningen lo-
kaliserar sig till ort "nere i Skåne".

På ett ställe - det skall vara "nere i Skåne" - skall det va-
ra ett föl, som ligger på pengar. Folk skall inte kunna gå dit.
Meddel. har sport om det.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Osbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år: ~56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

Uppteckningen rör Vårtor.

Taga bort vårtor. Stjila fläck - smörja vårtor na med fläsket & lägga det under en sten. När då fläsket var upprullet, då skulle vårtan vara borta.

eller:

Inkväll, då det var mörkjust. Taga så många vårtor, som man hade vårtor, och kasta dem i brunnen. Sedan gå och lägga sig & fick inte tala under kvällen.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Wierson
Härad: N. cisbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

Uppteckningen rör Bulnad på ögonlocket.

När man fick sådana där knutar som de kallade för
pissa knaggar (på ögon locken), så skulle de pissa
på limmen (= knutarna), och sedan spotta på den,
och så ta den i kring sig tre gånger. Många
trodde det, o jorde så.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

Uppteckningen rör

1 - 2

Älvablåst.

Man blev svullen över kroppen; hade då "blivit älvablåst".

Men så var det en sort, som växte på jorden. Liksom små skrudor, såg det ut. Torrt liksom björknäver. Det liknar björknäver. Och det är någon sorts mossor. Sådant skulle man plocka.

Man lät det torka till litet bättre, och sen förvarade man det t.ex. i papperspåsar.

När man skulle använda det, lade man det på en järnpanna och satte eld på det. Det brann med rök men utan egentlig låga.

Man satte plåten, d.v.s. järnpannan, på golvet. Satte sig själv framför. På en pall eller på en stol. Man satt eller stod.

forts.!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

37

Uppteckningen rör

Älvablåst.

2

Huvudsaken var att man kom över röken. Ibland bredde man en filt eller en schal över den som skulle rökas, så att han fick dessto större nytta av röken.

Den där mossan, som man plockade, kallades älvablåst.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

38

Uppteckningen rör

1 - 6

Lappskott.

Inträffade i meddel:s ungdom. Han var något under 20 år. Den han sköt lappskottet till, en flicka ungefär i samma ålder. Charlotta Persson är hennes namn. Hon bor nere i Fagerhult. Hon hade nämligen där fått värk. Och hon ansåg att det var lappskott. Hon var mycket envis med Karlsson om att han skulle skjuta.

Varför valde hon honom? - Endast för att han bodde i närheten och var jägare. Det var nämligen inte alla, som hade bösor eller kunde skjuta.

Sedan hon varit så väldigt envis om det, ställde man det således i ordning för skjutning. Hon stod alltså i dörren i den

forts.!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

39

Uppteckningen rör

Lappskott.

2

samma stugan, som Karlsson bor i nu. I dörren not norr från köket och ut mot det fria. Hon stod där med ögonen mot norr ut genom dörren, och Karlsson bakom henne.

I bössan var krut och förladdning. Bitar, som skurits från Charlotta Perssons naglar på hennes händer och fötter, lades så ner på förladdningen, och Karlsson satte en ny förladdning utanför alltsammans.

När han sköt, skulle detta ske mellan benen på Charlotta. Han fick hålla bössan litet högt. Så att skottet gick oppåt luften.

När det smell, blev Charlotta så förfärligt rädd, så hon dansade iväg till väggen och slog kroppen i väggen. En pannkakform,

forts.!

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

40

Uppteckningen rör

Lapps-kott.

3

som hängde där, slog ner och skramlade.

Men när Charlotta steg upp igen, var hon frisk och sund.

"Jag blev så djäkligt rädd," sade hon.

Man ansåg att sådan värk, som den nu Charlotta hade haft, kom genom lappkärningar, som gick här neråt. - De gingo och tiggde.

Således hade en kvinna, som heter Jubelina och nu är utflyttad till Danmark, fått en åkomma genom en lappkärning.

En lappkärning hade tillsammans med sin pojk kommit in till Jubelinas hem, när Jubelina var barn. Lappkärningen kom in för att tigga litet mat, och hon fick då av Jubelinas mor - hon var

forts.!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

41

Uppteckningen rör

Lappskott.

4

en snål käring, den där Jubelinas mor - lappkäringen fick en halv potatis av henne; moran tog en kokt potatis, och bröt den i två bitar, och gav den ena biten åt gumman och den andra åt pojken.

Jubelina satt i rummet och såg på, och flinade åt lappskan och hennes pojk.

"I morgon skall du få annat att skratta åt," sade lappkäringen. Och så fick Jubelina ont i låret.

Min far, som såg en gång hur det såg ut, sade att det såg ut, som om det hade gått in några hagel i låret. Jubelina blev, och förblev halt.

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

42

Uppteckningen rör

Lappskott.

5

När man såg en hurrvind, så skulle man spotta tre gånger.

Hurrvindarna hade också med lappskorna att göra.

En lapp var här, när jag var liten. Han hade något, som han skulle laga, och han ville låna en hammare av mig. Och han fick låna en hammare. Men far var borta. Och när lappen kom hem med hammaren, så hade den gått sönder. Och jag blev så ledsen, för far var sträng, och jag var rädd att jag skulle få förtret, och det hade jag väl troligtvis fått också, om inte lappen hade varit.

Lappen sade att jag skulle inte vara rädd, för far skulle inte göra mig något för att hammaren hade gått sönder, när jag

forts.!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

43

Uppteckningen rör

Lappskott.

6

hade lånat ut den till honom, och det var verkligen som om lappen hade kunnat göra något till det, för när far kom hem, så bara skrattade han, och han brydde sig inte alls om att hammaren var sönder.

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1856 i Fagerhult

44

Uppteckningen rör

"Giktamarna".

En del gamla bar en magnetkrampa mot gikt. Den kallades giktamarna. - Marna - krampa.

Det var mest gamla käringa, som hade sådan giktamarna på sig. T.o.m. min gamla mor, hon hade sådan marna, det minns jag.

Giktringar användes även. De voro grå som stål.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1856 i Fagerhult

45

Uppteckningen rör

Målesjukan.

Man blev matt, trött, fick matleda. Då måste man mätas eller målas, som det hette. Ett mått togs på längden, från skallen till tårna. Ett annat på bredden, mellan fingerspetsarna - armarna utsträckta. Var måttet på bredden större än måttet på längden, då var det allvarligt nog. Då bakade man en mateledakaka; tre stycken matledkakor bakades. Små kakor av rågmjöl. Tre lus lades i vardera. Den sjuke måste äta opp dem, och fick på det sättet nio lus i tre kakor. Och så blev han bättre.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

46

Uppteckningen rör "Magas-kreden" (botmedel med glas)

Magen var kommen i oordning på ngt sätt. Kallades ma-
 vaskreen. Man var mävaskreen. Den sjuke lade
 sig på rygg. Man ställer en brinnande, litet jäs
 på hans mage. Sedan en glas, vänt opp och ner
 öfver juset. Juset storknar snart, o då lyfter
 man bort glaset, varvid det smälter litet, då
 glaset tages. Därvid skall det gå i rätt rätta lä-
 ge jän. Praktiseras liksom manns med mkt
 annat agt af en granne till meddel., som
 heter Anton. 76 år född i Sälleås.

ACC. NR. 5648

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Lage Nilsson

Härad: N. Åsbo

Adress: Gårdby

Socken: Fagerhult

Berättat av Jakob Karlsson

Uppteckningsår: 1938

Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

47

Uppteckningen rör Bol mot kikhorta.

Bol mot kikhorta - mår mjölk.

En gång såg jag en fröa i en karr. Har
den i vatten i en kaffe kanna, för den som får
av vattnet får inte se att det är en fröa i
vattnet; skall emellertid dricka av vattnet,
narefter man släpper fröan ifrån så man
tog den.